

La terminologia en les federacions esportives catalanes

Marc IBERN

Servei Lingüístic de la Unió de Federacions Esportives de Catalunya

Aquest text de reflexió entorn de la terminologia esportiva —de la feina feta des de diferents àmbits al llarg dels últims anys i dels reptes a què ens enfrontem els professionals de la llengua en aquest sector— es basa en la meva experiència com a responsable del Servei Lingüístic de la Unió de Federacions Esportives de Catalunya (UFEC). Som una entitat associativa esportiva sense ànim de lucre, d'utilitat pública i d'interès cívic i social que aglutina les 71 federacions esportives que hi ha a Catalunya. Creiem fermament que l'esport és un servei essencial des de la nostra fundació, fa prop de noranta anys. Defensem i promocionem els interessos de tot el sector esportiu, promovem un debat social que influeixi en les polítiques esportives, oferim solucions als problemes del sector i fomentem els valors olímpics.

El nostre univers està compost per 71 federacions, 12.000 clubs i 750.000 persones federades. Els dirigents esportius del país es dediquen principalment a promocionar, ordenar, dirigir i regular la pràctica esportiva del país. I, sovint, són persones que treballen des del voluntariat absolut en entitats que pateixen un dèficit de finançament continuat des de fa massa temps. Amb això volem apuntar que la promoció de la llengua catalana no és la seva principal funció. Tant és així que la Secretaria General de l'Esport ha retirat la subvenció destinada al servei lingüístic de la UFEC. Entenem que no és que no els importi la promoció de l'ús del català; en tot cas, ha quedat clar que ho ha de pagar un altre departament de la Generalitat.

No obstant això, des de la UFEC apostem per oferir un servei lingüístic gratuït per a les federacions per normalitzar l'ús de la llengua catalana en l'àmbit de l'esport, coordinar i gestionar les necessitats de les federacions que giren a l'entorn del català i fer campanyes de difusió de la llengua. En el camp de la termino-

logia, col·laborem amb el TERMCAT en la divulgació i l'establiment dels neologismes esportius que s'incorporen al *Diccionari general de l'esport*.

El *Diccionari*, publicat l'any 2010, va ser elaborat pel TERMCAT amb la col·laboració de la UFEC i les federacions catalanes, i amb el suport dels governs andorrà, català i balear. Inicialment contenia prop d'11.000 termes de més de 80 esports diferents. Avui ja té més d'11.500 entrades.

Des de la UFEC, conjuntament amb les federacions, treballem amb el TERMCAT perquè any rere any s'actualitzin els diferents diccionaris terminològics dels diversos esports. En aquest sentit, l'any 2019 es van actualitzar 79 termes, i el 2020, 89 termes més.

En un altre sentit, les federacions i la UFEC es coordinen per fer campanyes de promoció i difusió de l'esport a Catalunya. En promocions d'aquesta mena, és on podem tirar endavant programes de difusió de la terminologia esportiva amb més eficàcia. Fa uns anys vam dur a terme el projecte UFECxics. La campanya volia donar a conèixer la varietat d'esports que els més petits poden practicar i com treballaven les federacions la iniciació. Per a cada modalitat es feia un reportatge audiovisual que s'emetia per Esport3 i una pàgina completa al *Mundo Deportivo* en què s'explicava l'esport, el material necessari per dur-lo a terme, unes regles bàsiques i un diccionari de quatre termes de la modalitat. El projecte es va allargar durant dos anys, durant els quals es van explicar 80 modalitats esportives i es van recollir més de 400 termes de les diferents disciplines.

Aquesta campanya, però, va ser en l'era prepanidèmica. Per tant, fa una eternitat d'això. Des de llavors han canviat els hàbits esportius i les noves tecnologies han imposat una nova manera de consumir a les generacions més joves. En l'àmbit esportiu, els esports electrònics i el consum audiovisual en diferents plataformes digitals s'han imposat entre els més petits. En aquest àmbit, des de la UFEC vam impulsar la Lliga Catalana d'eSports, en què vam organitzar la competició digital de quatre modalitats esportives: escacs, orientació, beisbol i automobilisme.

La lliga de cada esport constava d'una fase regular de tres mesos durant la qual cada setmana hi havia una prova de cadascun dels esports. Des de la UFEC ho vam considerar una oportunitat única per a la promoció de la llengua catalana en àmbits digitals. Les competicions eren retransmeses per *streamers* en directe i en català. Ja fos per YouTube, per Twitch o per Esport+ (la plataforma de contingut poliesportiu digital de la UFEC), durant la fase regular es van acumular prop de 5.000 visualitzacions setmanals de les proves en directe. Com dèiem, una finestra per promoure l'ús del català. Abans de l'inici de la competició, es va formar els *streamers* per conjugar la frescor del seu canal amb la correcció en l'ús de la terminologia específica de cada esport.

Rigor acadèmic per a la renovació de la terminologia esportiva, campanyes de difusió en diaris esportius i projectes que donen visibilitat al català en les noves

tecnologies. Tres potes que se sostenen ben poc sense la consciència lingüística del sector. Si baixem al fang, a peu de carrer, per desgràcia encara ens trobem amb una enorme dificultat per fer veure la necessitat de la promoció de la llengua en fets, no paraules. Hi ha casos concrets, que fan pensar. Per exemple, el corfbol és un esport mixt, similar al basquetbol, que té molta tradició als Països Baixos. Aquí, és dels pocs en què la selecció catalana pot competir internacionalment, però els seus aficionats, directius, jugadors i jugadores fan tot el possible perquè parlem de la selecció catalana de *korfball*, no de *corfbol*. En l'hoquei herba, esport que té una tradició envejable al Vallès, els jugadors i les jugadores catalans copen les llistes de les seleccions estatals i els clubs catalans dominen les competicions... Doncs els de l'hoquei juguen a *hockey*. Una vegada em van trucar des de la Federació Catalana d'Hípica perquè no entenien què volia dir *bàsquet a cavall*, que ells jugaven a *horseball*.

Per contra, també trobem gent molt compromesa. Massa, fins i tot. Alguns sectors de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya s'inquieten perquè, si la modalitat és *esquí alpí* i no *esquís*, llavors de les *raquetes de neu* hauríem de dir-ne *raqueta de neu*.

Desgraciadament, també topem amb interessos comercials. La Federació Catalana d'Esports d'Hivern registra al Consell Català de l'Esport la modalitat de *surf de neu estil lliure*, però quan organitza un campionat de la modalitat, crea el cartell i en fa difusió, el campionat passa a ser de *snow freestyle*. Parlant de *surf de neu*, en els passats Jocs Olímpics d'Hivern de Pyeongchang, l'esport català va viure un moment històric amb la primera medalla per a una esportista catalana, Queralt Castellet. Poques hores després de la gesta, en hora punta (*prime time*) del programa informatiu de ràdio més escoltat de Catalunya, no cal assenyalar ningú, el presentador (deveu saber de qui parlo) va entrevistar en directe Castellet. A la primera pregunta, la preparada, en Basté (no volem assenyalar ningú) va usar el terme *surf de neu* per referir-se a la modalitat de què parlava amb Castellet, però, després, mentre durava la conversa, tant Basté com Castellet van utilitzar només els termes *snowboard* o *snow*. És a dir, en un primer moment, en la pregunta escrita, el presentador utilitza el terme normatiu, però quan surt del formalisme inicial, instintivament usa l'anglicisme perquè ja forma part del seu vocabulari d'una manera natural. Aquest és el dilema, aquesta és la batalla.

Amb tot, el compromís amb el binomi *esport i llengua* a la UFEC forma part del nostre ADN. El nostre primer president va ser Pompeu Fabra, qui va ser un dels dirigents esportius més destacats del primer terç del segle xx (una faceta seva menys coneguda). I aquests orígens ens omplen d'orgull i de motivació per seguir treballant pel futur del binomi *esport i català*.

Des de la UFEC, continuarem oferint el servei lingüístic gratuït per a les federacions, actualment centrat en la correcció i la traducció de reglaments espor-

tius i en la revisió dels textos normatius de les entitats perquè incorporin un llenguatge inclusiu des de la perspectiva de gènere. Així mateix, conscients que el coneixement del català està pràcticament universalitzat a Catalunya, però que no es tradueix en ús intensiu i menys encara en el sector esportiu, on els usos lingüístics del català són descendents en els darrers anys, els esforços s'han de centrar en com podem encoratjar els practicants a fer servir més el català en l'àmbit esportiu i com podem implicar els esportistes, tècnics, directius i aficionats per a la sensibilització de la importància de mantenir el català com a llengua de socialització.